

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 4ης Οκτωβρίου 2018*

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των καταναλωτών – Οδηγία 2005/29/ΕΚ – Άρθρο 2, στοιχεία β' και δ' – Οδηγία 2011/83/ΕΕ – Άρθρο 2, σημείο 2 – Έννοιες του “εμπορευόμενου/εμπόρου” και των “εμπορικών πρακτικών”»

Στην υπόθεση C-105/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Administrativen sad – Varna (διοικητικό δικαστήριο Βάρνας, Βουλγαρία) με απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Φεβρουαρίου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

Komisia za zashtita na potrebitelite

κατά

Evelina Kamenova,

παρισταμένης της:

Okrazhna prokuratura – Varna,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. L. da Cruz Vilaça, πρόεδρο τμήματος, E. Levits, A. Borg Barthet (εισηγητή), M. Berger και F. Biltgen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze, M. Hellmann και J. Techert,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις A. Cleenewerck de Crayencour, Y. Marinova και G. Goddin καθώς και από τον N. Ruiz García,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 2018,

* Γλώσσα διαδικασίας: η βουλγαρική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2, στοιχεία β' και δ', της οδηγίας 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 98/27/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου («Οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές») (ΕΕ 2005, L 149, σ. 22).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Evelina Kamenova και της Komisiya za zashtita na potrebitelite (επιτροπής προστασίας των καταναλωτών, Βουλγαρία) (στο εξής: ΕΠΚ), με αντικείμενο πράξη της ΕΠΚ περί επιβολής διοικητικών προστίμων στην E. Kamenova με το αιτιολογικό ότι παρέλειψε να παράσχει πληροφορίες στους καταναλωτές σε αγγελίες για την πώληση αγαθών που είχαν δημοσιευθεί σε διαδικτυακό τόπο.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2005/29

- 3 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2005/29 ορίζει τα ακόλουθα:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

  - α) “καταναλωτής”: κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο, όσον αφορά τις εμπορικές πρακτικές που καλύπτει η παρούσα οδηγία, ενεργεί για λόγους οι οποίοι δεν εμπίπτουν στην εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελευθέρια επαγγελματική του δραστηριότητα·
  - β) “εμπορευόμενος”: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο, όσον αφορά τις εμπορικές πρακτικές που καλύπτει η παρούσα οδηγία, ενεργεί για σκοπούς οι οποίοι σχετίζονται με την εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελευθέρια επαγγελματική του δραστηριότητα και κάθε πρόσωπο το οποίο ενεργεί εξ ονόματος ή για λογαριασμό του εμπορευόμενου·

[...]

  - δ) “εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές” [...]: κάθε πράξη, παράλειψη, τρόπος συμπεριφοράς ή εκπροσώπησης, εμπορική επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της διαφήμισης και του μάρκετινγκ, ενός εμπορευόμενου, άμεσα συνδεδεμένη με την προώθηση, πώληση ή προμήθεια ενός προϊόντος σε καταναλωτές·

[...].»
- 4 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία ισχύει για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές, όπως αυτές θεσπίζονται στο άρθρο 5, πριν, κατά τη διάρκεια και ύστερα από εμπορική συναλλαγή σχετιζόμενη με ένα συγκεκριμένο προϊόν.»

Η οδηγία 2011/83/ΕΕ

- 5 Η οδηγία 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών, την τροποποίηση της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ 2011, L 304, σ. 64), ορίζει στο άρθρο της 2 τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- 1) “καταναλωτής”: κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο, όσον αφορά τις συμβάσεις που καλύπτει η παρούσα οδηγία, ενεργεί για λόγους οι οποίοι δεν εμπίπτουν στην εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελευθέρια επαγγελματική του δραστηριότητα·
- 2) “έμπορος”: κάθε φυσικό πρόσωπο ή κάθε νομικό πρόσωπο, ανεξάρτητα από το εάν διέπεται από το ιδιωτικό ή δημόσιο δίκαιο, το οποίο ενεργεί, ακόμη και μέσω κάθε άλλου προσώπου ενεργούντος εξ ονόματός του ή για λογαριασμό του, για σκοπούς οι οποίοι σχετίζονται με τις εμπορικές, επιχειρηματικές, βιοτεχνικές ή επαγγελματικές δραστηριότητές του σε σχέση με συμβάσεις καλυπτόμενες από την παρούσα οδηγία·

[...]».

- 6 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, η οδηγία «εφαρμόζεται, βάσει των όρων και στον βαθμό που ορίζεται στις διατάξεις της, σε οποιαδήποτε σύμβαση συνάπτεται μεταξύ ενός εμπόρου και ενός καταναλωτή».
- 7 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας απαριθμεί τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχει ο έμπορος πριν δεσμευθεί ο καταναλωτής με σύμβαση συναπτόμενη εξ αποστάσεως ή εκτός εμπορικού καταστήματος ή με οποιαδήποτε αντίστοιχη προσφορά.
- 8 Το άρθρο 9, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας προβλέπει ότι ο καταναλωτής διαθέτει προθεσμία 14 ημερών για να υπαναχωρήσει από την εξ αποστάσεως σύμβαση ή τη σύμβαση εκτός εμπορικού καταστήματος.

Το βουλγαρικό δίκαιο

- 9 Τα άρθρα 47 και 50 του *Zakon za zashtita na potrebitelite* (νόμου για την προστασία των καταναλωτών) (DV αριθ. 99, της 9ης Δεκεμβρίου 2005), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: ZZP), μεταφέρουν στη βουλγαρική έννομη τάξη αντιστοίχως τα άρθρα 6 και 9 της οδηγίας 2011/83 τα οποία αφορούν, το μεν πρώτο, τις απαιτήσεις ενημερώσεως για συμβάσεις εξ αποστάσεως, το δε δεύτερο το δικαίωμα υπαναχωρήσεως.
- 10 Το άρθρο 204 του ZZP έχει ως εξής:

«Η μη τήρηση της υποχρεώσεως παροχής στον καταναλωτή των πληροφοριών που αναφέρονται στο άρθρο 47, παράγραφοι 1, 2, 3, 5, 6 και 7, καθώς και στα άρθρα 48 και 49, τιμωρείται, στην περίπτωση των φυσικών προσώπων, με χρηματική ποινή ύψους από 100 έως 1 000 [βουλγαρικά λέβα (BGN)] ενώ, στην περίπτωση των ατομικών επιχειρήσεων ή των νομικών προσώπων, με χρηματική ποινή ύψους από 500 έως 3 000 BGN για κάθε περίπτωση χωριστά.»

11 Το άρθρο 207, παράγραφος 1, του ZZP ορίζει τα εξής:

«Στο πρόσωπο που εμποδίζει την άσκηση του προβλεπόμενου στο άρθρο 50 δικαιώματος του καταναλωτή να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση που συνήφθη εξ αποστάσεως ή εκτός εμπορικού καταστήματος επιβάλλεται πρόστιμο ή χρηματική ποινή ύψους από 1 000 έως 3 000 BGN για κάθε περίπτωση χωριστά.»

12 Κατά την παράγραφο 13, σημείο 2, των συμπληρωματικών διατάξεων του ZZP:

«Ως “εμπορευόμενος” νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο πωλεί αγαθά ή προσφέρει αγαθά προς πώληση, παρέχει υπηρεσίες ή συνάπτει σύμβαση με καταναλωτή, ως μέρος της επιχειρηματικής ή επαγγελματικής του δραστηριότητας στον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και κάθε πρόσωπο που ενεργεί εξ ονόματός του ή για λογαριασμό του.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

13 Ένας καταναλωτής αγόρασε ρολόι στον διαδικτυακό τόπο www.olx.bg με σύμβαση πωλήσεως εξ αποστάσεως. Εκτιμώντας ότι το ρολόι αυτό δεν αντιστοιχούσε στα χαρακτηριστικά που αναγράφονταν στην αγγελία που ήταν αναρτημένη στον διαδικτυακό αυτόν τόπο, υπέβαλε καταγγελία στην ΕΠΚ μετά την άρνηση του προμηθευτή να δεχτεί πίσω το ρολόι έναντι επιστροφής του καταβληθέντος ποσού.

14 Κατόπιν ελέγχων, η ΕΠΚ διαπίστωσε ότι η E. Kamenova, η οποία ήταν καταχωρισμένη στον εν λόγω διαδικτυακό τόπο με το ψευδώνυμο «eveto-ZZ», ήταν η πωλήτρια του ρολογιού. Κατά τον διαχειριστή του διαδικτυακού τόπου www.olx.bg, ο χρήστης του ψευδώνυμου αυτού είχε δημοσιεύσει συνολικά οκτώ αγγελίες για την πώληση διαφόρων προϊόντων στον εν λόγω διαδικτυακό τόπο, μεταξύ δε αυτών και το επίμαχο στην κύρια δίκη ρολόι.

15 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, μετά από εξέταση του εν λόγω διαδικτυακού τόπου, η ΕΠΚ διαπίστωσε ότι, στις 10 Δεκεμβρίου 2014, οκτώ αγγελίες πωλήσεως διαφόρων προϊόντων εξακολουθούσαν να είναι δημοσιευμένες στον διαδικτυακό αυτόν τόπο από τον χρήστη του ψευδωνύμου «eveto-ZZ».

16 Με απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2015, η ΕΠΚ διαπίστωσε ότι η E. Kamenova είχε υποπέσει σε διοικητική παράβαση και της επέβαλε διάφορα διοικητικά πρόστιμα βάσει των άρθρων 204 και 207 του ZZP, για παράβαση του άρθρου 47, παράγραφος 1, σημεία 1, 2, 3, 5, 7, 8, και 12, καθώς και του άρθρου 50 του ZZP. Κατά την ΕΠΚ, η E. Kamenova παρέλειψε να αναγράψει σε καθεμία από τις εν λόγω αγγελίες το όνομα, την ταχυδρομική διεύθυνση, καθώς και την ηλεκτρονική διεύθυνση του εμπορευόμενου, τη συνολική τιμή του προς πώληση προϊόντος, περιλαμβανομένων όλων των τελών και φόρων, τους όρους πληρωμής, παραδόσεως και εκτελέσεως, το δικαίωμα του καταναλωτή να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση πωλήσεως εξ αποστάσεως, τους όρους, την προθεσμία και τον τρόπο ασκήσεως του δικαιώματος αυτού καθώς και την υπενθύμιση περί υπάρξεως εκ του νόμου εγγυήσεως όσον αφορά τη συμμόρφωση των πωληθέντων προϊόντων προς τη σύμβαση πωλήσεως.

17 Η E. Kamenova άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Varnenski rayonen sad (περιφερειακού δικαστηρίου Βάρνας, Βουλγαρία). Με απόφαση της 22ας Μαρτίου 2016, το δικαστήριο αυτό ακύρωσε την εν λόγω απόφαση με το σκεπτικό ότι η E. Kamenova δεν είχε την ιδιότητα του εμπορευόμενου κατά την έννοια της παραγράφου 13, σημείο 2, των συμπληρωματικών διατάξεων του ZZP και της οδηγίας 2005/29.

18 Η ΕΠΚ άσκησε αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του Administrativen sad – Varna (διοικητικού δικαστηρίου Βάρνας, Βουλγαρία). Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, κατ' αρχάς, ότι οι αγοραπωλησίες μέσω διαδικτύου αφορούν έναν σημαντικό όγκο

προϊόντων ευρείας καταναλώσεως. Εν συνεχεία, υπενθυμίζει ότι σκοπός της οδηγίας 2005/29 είναι η επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατ' ουσίαν αν σε περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης, στην οποία ένα φυσικό πρόσωπο πωλεί μέσω διαδικτύου έναν σχετικά μεγάλο αριθμό αντικειμένων σημαντικής αξίας, το πρόσωπο αυτό έχει την ιδιότητα του εμπορευόμενου κατά την έννοια της οδηγίας 2005/29.

- 19 Υπό τις συνθήκες αυτές το Administrativen sad – Varna (διοικητικό δικαστήριο Βάρνας) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 2, στοιχεία β' και δ', της [οδηγίας 2005/29] την έννοια ότι η δραστηριότητα φυσικού προσώπου που είναι καταχωρισμένο σε ιστότοπο με σκοπό την πώληση προϊόντων και ταυτόχρονα έχει δημοσιεύσει στον ιστότοπο οκτώ συνολικά αγγελίες για την πώληση διαφόρων προϊόντων συνιστά δραστηριότητα εμπορευόμενου κατά την έννοια του νομικού ορισμού που περιέχεται στο άρθρο 2, στοιχείο β', αποτελεί εμπορική πρακτική επιχειρήσεως προς τους καταναλωτές, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', και εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 20 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αφενός, αν ένα φυσικό πρόσωπο που δημοσιεύει σε διαδικτυακό τόπο, ταυτόχρονα, ορισμένες αγγελίες για την πώληση καινούργιων και μεταχειρισμένων αγαθών μπορεί να χαρακτηριστεί ως «εμπορευόμενος» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2005/29 και, αφετέρου, αν μια τέτοια δραστηριότητα συνιστά «εμπορική πρακτική» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', της οδηγίας αυτής.
- 21 Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της προβλεπόμενης από το άρθρο 267 ΣΛΕΕ διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, στο Δικαστήριο απόκειται να δώσει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμη απάντηση η οποία να του παρέχει τη δυνατότητα επίλυσεως της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί, εφόσον παρίσταται ανάγκη, να αναδιατυπώνει τα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί και, στο πλαίσιο αυτό, να ερμηνεύει όλες τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που έχουν ανάγκη τα εθνικά δικαστήρια προκειμένου να αποφαινούνται επί των διαφορών που υποβάλλονται στην κρίση τους, έστω και αν οι ανωτέρω διατάξεις δεν μνημονεύονται ρητώς στα ερωτήματα που του υποβάλλουν τα δικαστήρια αυτά (απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2017, Otero Ramos, C-531/15, EU:C:2017:789, σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 22 Συνεπώς, μολοντί τυπικά το αιτούν δικαστήριο περιόρισε το ερώτημά του στην ερμηνεία των διατάξεων της οδηγίας 2005/29, στο Δικαστήριο εναπόκειται να συναγάγει, από το σύνολο των στοιχείων που του έχει παράσχει το εθνικό δικαστήριο και ιδίως από το σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής, τα στοιχεία εκείνα του δικαίου της Ένωσης που χρήζουν ερμηνείας, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της διαφοράς (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2017, Otero Ramos, C-531/15, EU:C:2017:789, σκέψη 40 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 23 Εν προκειμένω, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως συνάγεται ότι οι κρίσιμες εθνικές διατάξεις στην υπόθεση της κύριας δίκης, ήτοι τα άρθρα 47 και 50 του ZZP, μεταφέρουν στη βουλγαρική έννομη τάξη, αντιστοίχως, τα άρθρα 6 και 9 της οδηγίας 2011/83. Πάντως, το αιτούν δικαστήριο, το οποίο ερωτά μεταξύ άλλων αν ένα φυσικό πρόσωπο, όπως αυτό το οποίο αφορά η κύρια δίκη, που δημοσιεύει σε διαδικτυακό τόπο, ταυτόχρονα, πλείονες αγγελίες για την πώληση καινούργιων και μεταχειρισμένων αγαθών, μπορεί να χαρακτηριστεί ως «εμπορευόμενος» και αν υποχρεούται, λόγω της ιδιότητάς του αυτής, να συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις που απαριθμούν τα άρθρα αυτά, ζητεί, με το προδικαστικό ερώτημά του, μόνον την ερμηνεία της οδηγίας 2005/29.

- 24 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αφενός, αν ένα φυσικό πρόσωπο που δημοσιεύει σε διαδικτυακό τόπο, ταυτόχρονα, πλείονες αγγελίες για την πώληση καινούργιων και μεταχειρισμένων αγαθών μπορεί να χαρακτηριστεί ως «εμπορευόμενος/έμπορος» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2005/29 και του άρθρου 2, σημείο 2, της οδηγίας 2011/83 και, αφετέρου, αν μια τέτοια δραστηριότητα συνιστά «εμπορική πρακτική» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2005/29.
- 25 Όσον αφορά, πρώτον, την έννοια του «εμπορευόμενου», υπενθυμίζεται ότι άρθρο 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2005/29 ορίζει ως εμπορευόμενο «κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο, όσον αφορά τις εμπορικές πρακτικές που καλύπτει η παρούσα οδηγία, ενεργεί για σκοπούς οι οποίοι σχετίζονται με την εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελευθέρια επαγγελματική του δραστηριότητα και κάθε πρόσωπο το οποίο ενεργεί εξ ονόματος ή για λογαριασμό του εμπορευόμενου».
- 26 Το δε άρθρο 2, σημείο 2, της οδηγίας 2011/83 ορίζει ως έμπορο «κάθε φυσικό πρόσωπο ή κάθε νομικό πρόσωπο, ανεξάρτητα από το εάν διέπεται από το ιδιωτικό ή δημόσιο δίκαιο, το οποίο ενεργεί, ακόμη και μέσω κάθε άλλου προσώπου ενεργούντος εξ ονόματός του ή για λογαριασμό του, για σκοπούς οι οποίοι σχετίζονται με τις εμπορικές, επιχειρηματικές, βιοτεχνικές ή επαγγελματικές δραστηριότητές του σε σχέση με συμβάσεις καλυπτόμενες από την παρούσα οδηγία».
- 27 Επομένως, η έννοια του «εμπορευόμενου/εμπόρου» ορίζεται κατά τρόπο σχεδόν πανομοιότυπο στο πλαίσιο των οδηγιών 2005/29 και 2011/83.
- 28 Περαιτέρω, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 32 των προτάσεών του, τόσο η οδηγία 2005/29 όσο και η οδηγία 2011/83 βασίζονται στο άρθρο 114 ΣΛΕΕ και, ως εκ τούτου, έχουν τους ίδιους σκοπούς, ήτοι τη συμβολή στην ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών εντός του νομοθετικού, κανονιστικού και διοικητικού πλαισίου που καλύπτουν.
- 29 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 39 των προτάσεών του, ότι η έννοια του «εμπορευόμενου/εμπόρου», όπως αυτή ορίζεται στο πλαίσιο των οδηγιών αυτών, πρέπει να ερμηνεύεται ομοιόμορφα.
- 30 Τούτου διευκρινισθέντος, πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως σαφώς προκύπτει από τη διατύπωση του άρθρου 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2005/29, ο νομοθέτης της Ένωσης προέκρινε έναν ιδιαίτερος ευρύ ορισμό της έννοιας του «εμπορευόμενου», ο οποίος καλύπτει «κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο», εφόσον αυτό ασκεί αμειβόμενη δραστηριότητα, και δεν αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής του ούτε τους φορείς που είναι επιφορτισμένοι με αποστολή γενικού συμφέροντος ούτε τους φορείς που υπόκεινται σε νομικό καθεστώς δημοσίου δικαίου (απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2013, *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs*, C-59/12, EU:C:2013:634, σκέψη 32).
- 31 Η ίδια διαπίστωση ισχύει και όσον αφορά το άρθρο 2, σημείο 2, της οδηγίας 2011/83, καθόσον η διάταξη αυτή, αφενός, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως, ρητώς αναφέρεται σε «κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου» και, αφετέρου, όπως υπογραμμίστηκε στη σκέψη 29 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο ανάλογο προς το άρθρο 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2005/29.
- 32 Επιπλέον, από τη διατύπωση του άρθρου 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2005/29 και του άρθρου 2, σημείο 2, της οδηγίας 2011/83 προκύπτει ότι, για να χαρακτηριστεί ως «εμπορευόμενος/έμπορος», είναι απαραίτητο το πρόσωπο να ενεργεί για «σκοπούς οι οποίοι σχετίζονται με την εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελευθέρια επαγγελματική του δραστηριότητα [τις εμπορικές, επιχειρηματικές, βιοτεχνικές ή επαγγελματικές δραστηριότητές του]» ή εξ ονόματος ή για λογαριασμό του εμπορευόμενου.

- 33 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, λαμβανομένου υπόψη του γράμματος των ορισμών που διατυπώνονται στο άρθρο 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2005/29 καθώς και στο άρθρο 2, σημεία 1 και 2, της οδηγίας 2011/83, η έννοια και το περιεχόμενο του όρου «εμπορευόμενος/έμπορος» όπως αυτός χρησιμοποιείται στις διατάξεις αυτές πρέπει να καθορίζονται σε σχέση με την αλληλένδετη, πλην όμως αντιθετική, έννοια του «καταναλωτή», η οποία καλύπτει κάθε ιδιώτη ο οποίος δεν αναπτύσσει εμπορικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2013, *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs*, C-59/12, EU:C:2013:634, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 34 Πάντως, από τη νομολογία του Δικαστηρίου συνάγεται ότι, σε σχέση με τον εμπορευόμενο, ο καταναλωτής βρίσκεται σε πιο αδύναμη θέση, καθόσον είναι κατά τεκμήριο ασθενέστερος οικονομικά και έχει μικρότερη πείρα, από νομικής απόψεως, σε σύγκριση με τον αντισυμβαλλόμενο του (αποφάσεις της 3ης Οκτωβρίου 2013, *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs*, C-59/12, EU:C:2013:634, σκέψη 35, και της 17ης Μαΐου 2018, *Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen*, C-147/16, EU:C:2018:320, σκέψη 54).
- 35 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι ο όρος «εμπορευόμενος/εμπόρος», κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2005/29 και του άρθρου 2, σημείο 2, της οδηγίας 2011/83, αποτελεί λειτουργική έννοια και, συνεπώς, πρέπει να εξετάζεται κατά πόσον η συμβατική σχέση ή η εμπορική πρακτική εντάσσεται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων που ένα πρόσωπο ασκεί σε επαγγελματική βάση (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 17ης Μαΐου 2018, *Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen*, C-147/16, EU:C:2018:320, σκέψη 55 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 36 Κατά συνέπεια, προκειμένου να θεωρηθεί ως «εμπορευόμενος/εμπόρος» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2005/29 και του άρθρου 2, σημείο 2, της οδηγίας 2011/83, το οικείο φυσικό ή νομικό πρόσωπο πρέπει να ενεργεί για «σκοπούς οι οποίοι σχετίζονται με την εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελευθέρια επαγγελματική του δραστηριότητα [τις εμπορικές, επιχειρηματικές, βιοτεχνικές ή επαγγελματικές δραστηριότητές του]» ή εξ ονόματος ή για λογαριασμό του εμπορευόμενου/εμπόρου.
- 37 Όσον αφορά το ζήτημα αν φυσικό πρόσωπο όπως η αναιρεσίβλητη της κύριας δίκης εμπίπτει στην έννοια του «εμπορευόμενου/εμπόρου» κατά τις διατάξεις αυτές, πρέπει να τονιστεί ότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 50 των προτάσεών του, ο νομικός χαρακτηρισμός του «εμπορευόμενου/εμπόρου» απαιτεί «κατά περίπτωση εξέταση». Επομένως, το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει να εξετάσει, βάσει όλων των πραγματικών στοιχείων που έχει στη διάθεσή του, εάν ένα φυσικό πρόσωπο, όπως αυτό που αφορά η κύρια δίκη, το οποίο δημοσίευσε ταυτόχρονα σε διαδικτυακή πλατφόρμα οκτώ αγγελίες για την πώληση καινούργιων και μεταχειρισμένων αγαθών, ενήργησε για «σκοπούς οι οποίοι σχετίζονται με την εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελευθέρια επαγγελματική του δραστηριότητα [τις εμπορικές, επιχειρηματικές, βιοτεχνικές ή επαγγελματικές δραστηριότητές του]» ή εξ ονόματος ή για λογαριασμό του εμπορευόμενου/εμπόρου.
- 38 Όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 51 των προτάσεών του, στο πλαίσιο της εξέτασής αυτής, το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει, ειδικότερα, να ελέγξει αν η πώληση στη διαδικτυακή πλατφόρμα πραγματοποιήθηκε κατά τρόπο οργανωμένο, αν η πώληση αυτή έχει κερδοσκοπικό σκοπό, αν ο πωλητής διαθέτει πληροφορίες και τεχνογνωσία σε σχέση με τα προϊόντα που προσφέρει προς πώληση τις οποίες ο καταναλωτής δεν διαθέτει κατ' ανάγκην, κατά τρόπον ώστε να περιέρχεται σε πλεονεκτικότερη θέση σε σχέση με τον εν λόγω καταναλωτή, αν ο πωλητής έχει νομικό καθεστώς που του επιτρέπει να ασκεί εμπορικές πράξεις και σε ποιο βαθμό η διαδικτυακή πώληση συνδέεται με την εμπορική ή επαγγελματική δραστηριότητα του πωλητή, αν ο πωλητής υπόκειται στον ΦΠΑ, αν ο πωλητής, ενεργώντας εξ ονόματος ή για λογαριασμό συγκεκριμένου εμπορευόμενου ή μέσω άλλου προσώπου που ενεργεί εξ ονόματος και για λογαριασμό του, έχει εισπράξει αμοιβή ή συμμετοχή στα κέρδη, αν ο πωλητής αγοράζει καινούργια ή μεταχειρισμένα αγαθά με σκοπό να τα μεταπωλήσει, προσδίδοντας έτσι στη δραστηριότητα αυτή τακτικότητα, συχνότητα και/ή ταυτόχρονο χαρακτήρα σε

σχέση με την εμπορική ή την επαγγελματική του δραστηριότητα, αν τα προς πώληση προϊόντα είναι όλα του ίδιου είδους ή της ίδιας αξίας, και, ιδίως, αν η προσφορά συγκεντρώνεται σε περιορισμένο αριθμό προϊόντων.

- 39 Πρέπει να σημειωθεί ότι τα κριτήρια που απαριθμούνται στην προηγούμενη σκέψη δεν είναι ούτε εξαντλητικά ούτε αποκλειστικά, οπότε, κατ' αρχήν, το γεγονός ότι πληρούται ένα ή περισσότερα από τα κριτήρια αυτά δεν καθορίζει, από μόνο του, τον χαρακτηρισμό που θα πρέπει να γίνει δεκτός για τον διαδικτυακό πωλητή όσον αφορά την έννοια του «εμπορευόμενου/εμπόρου».
- 40 Επομένως, το γεγονός και μόνον ότι η πώληση έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα ή ότι ένα πρόσωπο δημοσιεύει, ταυτόχρονα, σε διαδικτυακή πλατφόρμα ορισμένες αγγελίες για την πώληση καινούργιων και μεταχειρισμένων αγαθών δεν αρκεί, αφ' εαυτού, για να χαρακτηριστεί το εν λόγω πρόσωπο ως «εμπορευόμενος/έμπορος» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2005/29 και του άρθρου 2, σημείο 2, της οδηγίας 2011/83.
- 41 Όσον αφορά, δεύτερον, το ζήτημα κατά πόσον η δραστηριότητα ενός φυσικού προσώπου, όπως η αναιρεσίβλητη της κύριας δίκης, συνιστά «εμπορική πρακτική», κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2005/29, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η διάταξη αυτή ορίζει, χρησιμοποιώντας ιδιαίτερος ευρεία διατύπωση, την έννοια των «εμπορικών πρακτικών» ως «κάθε πράξη, παράλειψη, τρόπο συμπεριφοράς ή εκπροσώπησης, εμπορική επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της διαφήμισης και του μάρκετινγκ, ενός εμπορευόμενου, άμεσα συνδεόμενη με την προώθηση, πώληση ή προμήθεια ενός προϊόντος σε καταναλωτές» (βλ. απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2013, CHS Tour Services, C-435/11, EU:C:2013:574, σκέψη 27 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 42 Ως εκ τούτου, για να θεωρηθεί ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα συνιστά «εμπορική πρακτική» κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, πρέπει να εξακριβωθεί αν η δραστηριότητα αυτή, αφενός, μπορεί να χαρακτηριστεί ως «πρακτική εμπορικής φύσεως», ήτοι αν ασκείται από «εμπορευόμενο», και, αφετέρου, αν συνιστά πράξη, παράλειψη, τρόπο συμπεριφοράς ή εκπροσώπησης, εμπορική επικοινωνία «άμεσα συνδεόμενη με την προώθηση, πώληση ή προμήθεια ενός προϊόντος σε καταναλωτές» (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2013, RLvS, C-391/12, EU:C:2013:669, σκέψη 37).
- 43 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι μπορεί να γίνει δεκτή η ύπαρξη «εμπορικής πρακτικής», κατά την έννοια της οδηγίας 2005/29, μόνον εάν η πρακτική αυτή ασκείται από «εμπορευόμενο», όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 2, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής.
- 44 Ωστόσο, υπενθυμίζεται, όπως διευκρινίστηκε στη σκέψη 40 της παρούσας αποφάσεως, ότι το γεγονός και μόνον ότι η πώληση έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα ή ότι ένα φυσικό πρόσωπο δημοσιεύει, ταυτόχρονα, σε διαδικτυακή πλατφόρμα ορισμένες αγγελίες για την πώληση καινούργιων και μεταχειρισμένων αγαθών δεν αρκεί, αφ' εαυτού, για να χαρακτηριστεί το εν λόγω πρόσωπο ως «εμπορευόμενος» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής. Επομένως, δραστηριότητα όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως «εμπορική πρακτική», κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2005/29.
- 45 Κατόπιν των προεκτεθέντων, η απάντηση που προσήκει στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα είναι ότι το άρθρο 2, στοιχεία β' και δ', της οδηγίας 2005/29 και το άρθρο 2, σημείο 2, της οδηγίας 2011/83 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι ένα φυσικό πρόσωπο, που δημοσιεύει σε διαδικτυακό τόπο, ταυτόχρονα, ορισμένες αγγελίες για την πώληση καινούργιων και μεταχειρισμένων αγαθών, όπως η αναιρεσίβλητη της κύριας δίκης, πρέπει να χαρακτηρίζεται ως «εμπορευόμενος/έμπορος» και η δραστηριότητα αυτή συνιστά «εμπορική πρακτική» μόνον εάν το πρόσωπο αυτό ενεργεί για σκοπούς οι οποίοι σχετίζονται με την εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελευθέρια επαγγελματική του δραστηριότητα, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, υπό το πρίσμα όλων των κρίσιμων περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 46 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 2, στοιχεία β' και δ', της οδηγίας 2005/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/EK, 98/27/EK, 2002/65/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου («οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές»), και το άρθρο 2, σημείο 2, της οδηγίας 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών, την τροποποίηση της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 1999/44/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 97/7/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, έχουν την έννοια ότι ένα φυσικό πρόσωπο που δημοσιεύει σε διαδικτυακό τόπο, ταυτόχρονα, ορισμένες αγγελίες για την πώληση καινούργιων και μεταχειρισμένων αγαθών, όπως η αναιρεσίβλητη της κύριας δίκης, πρέπει να χαρακτηρίζεται ως «εμπορευόμενος/έμπορος» και η δραστηριότητα αυτή συνιστά «εμπορική πρακτική» μόνον εάν το πρόσωπο αυτό ενεργεί για σκοπούς οι οποίοι σχετίζονται με την εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελευθέρια επαγγελματική του δραστηριότητα, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, υπό το πρίσμα όλων των κρίσιμων περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως.

(υπογραφές)